

เทพบรรทม (เถา)

๓ ชั้น ก่อน ๑

สาวสวรรค์กัลยาเป็นข้าบาท บำเรอองค์เทวราชอันเรืองศรี
ได้ทรงฟังวังเวงเพลงดนตรี สำหรับที่เทวัญเธอบรรทม

๓ ชั้น ก่อน ๒

องค์เทวราชของข้าบาทนี้เอย พระกรเกยเขนยทอง
เสียงพิณพาทย์ระนาดฆ้อง เสนาะก้องอยู่วังเวง
นภาพื้นเสียงกรั่นเกรง ได้ทรงฟังวังเวงเพลงสวรรค์นั้นเอย

๒ ชั้น ก่อน ๑

สาวสวรรค์ร้ายรำตามจังหวะ บ้างเกล้าละบ้างแยกเสียงสำเนียงสนอง
น่าเปลิดเพลินเจริญใจชวนให้มอง ระนาดฆ้องบรรเลงรับกันฉับไว

๒ ชั้น ก่อน ๒

กระจับปี่ซอสีจะเข้ พินิจดูแต่ละอย่างช่างนานไซ
ผู้ใดหนอช่างจับบัญญัติไว้ ฟังแล้วพาใจให้กรั่นเกรง
เหมือนได้ฟังวังเวง เพลงสวรรค์นั้นเอย

๑ ชั้น ก่อน ๑

พระทรงฟังวังเวงบรรเลงขับ ร้องรับรำรายกระจายเสียง

๑ ชั้น ก่อน ๒

กรั่นเกรงวังเวงไปทั่วเวียง สวรรค์เพียงวิมานแก้วแพรวเพริศพราย
เยือกเย็นเป็นสุขพระหฤทัย เวียงสวรรค์เทพไท่ของข้านี้เอย

บทร้องสามชั้นของเดิม สองชั้นและหนึ่งชั้นของ จันทนา พิจิตรกูการ
ทำนองเพลงทางร้องทางรับสามชั้น ไม่ทราบนามท่านผู้แต่ง สองชั้นและ
ชั้นเดียว ทั้งทางร้องและทางรับ ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ
ประดิษฐ์ขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐

นาคเกี้ยว (เถา)

๓ ชั้น ก่อน ๑

กินข้าวนั่งเคล้าอยู่คอยท่า ให้พิมมานั่งกินด้วยกันก่อน
เห็นพิมไม่กินพร้อมก็ย่อมนอน ป็นป้อนปลอบปลื้มประโลมใจ

๓ ชั้น ก่อน ๒

เห็นเขาเป็นผัวเมียกันมาก็นัก จะรักเหมือนพ่อรักพิมหามีไม่
พ้อมาต้องคว่นร้างห่างไป ทำไมจะได้ของรักมาเชยชม

๒ ชั้น ก่อน ๑

จนจิตเกรงผิดไปไม่ได้ จนใจให้ไปแต่ผ้าห่ม
ไปกลางไพรพ้อจะได้ถนอมชม เมียจะตรมตรอมนั่งอยู่เดียวตาย

๒ ชั้น ก่อน ๒

เมียจะนอนคนเดียวกระไรรอด ใครจะกอดเมียนอนให้หนาวหาย
พ้อเคยแอบแนบน้องประคองกาย เมียจะตายแล้วพ้อทูนกระหม่อมเมีย
บทเสภาขุนช้างขุนแผน

ทำนองเพลงทางร้องและทางรับสองชั้นของเก่า ไม่ทราบนามท่าน
ผู้แต่ง ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ได้ประดิษฐ์ทำนองสามชั้นขึ้น
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓

นาคราช (เถา)

๓ ชั้น

เที่ยว ๑ เอนเอียงลงบนเตียงกอดหมอนข้าง เสน่ห์นางกรุ่นคิดคะนึ่งถึง
เที่ยว ๒ รู้จักบ้านก็จะดำเนินไปโดยดิ่ง จะพาพิงพิงใครผู้ใดดี

๒ ชั้น

เที่ยว ๑ ช่วยพูดพาพิมมาให้พบ ไม่ลืมลบคุณเลยจนเป็นผี
เที่ยว ๒ อย่าเลยวันรุ่งขึ้นพ่ຸนี้ จะลืมบ้านพิมผีให้แจ้งใจ

๑ ชั้น

เที่ยว ๑ จะบิณฑบาตจากสุพรรณภาวนาจนบุรี ให้พบขวัญตาพี่ให้จงได้

เที่ยว ๒ จำจะเขียนเพลงยาวซ่อนเอาไว้ สมคะเนก็จะให้เสียทีเดียว

บทเสภาขุนช้างขุนแผน ของเก่า

ทำนองเพลงหนึ่งชั้นของเดิม เรียกไล่เคื่อนฉกจวก ท่านครูหลวง
ประคิษฐไพเราะ ได้ประคิษฐ์สองชั้นและสามชั้นขึ้น เรียกชื่อว่านาคราช
หรือไล่พระจันทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑

นกเขาชะแมร์ (เถา)

๓ ชั้น

เที่ยว ๑ พิศดูหมู่วีหคผกผิน ไบกรินร่อนร้องก้องขรม
นกแก้วสาธิตาน่าชม เสียงระงมพลอดเพรียกเรียกกัน

เที่ยว ๒ นกเขาเฒ่าคู่ชูคอ จับตอต้นตาลขานขึ้น
เรียกคู่คู่พร้องก้องอรัญ ผลัดกันใช้ขนต้นคอ

๒ ชั้น

เที่ยว ๑ บนกิ่งกะทกรกนกเอี้ยง ส่งเสียงเฉาะฉอจจจจจ
จับคู่ผู้เมียเกลียดล่อ แล้วปรือบินปรู๊พพนาค์
เที่ยว ๒ สาธิตาจับกาหลงร้อง เพราะพร้องจำเรียงเสียงหวาน
สำเนียงน่าฟังกังวาน ฟังชานชาบใจใฝ่จินต์

๑ ชั้น

เที่ยว ๑ กะลุมพุกจับพุ่มกะลุมพุก พาคู่เคียงโฉผกผิน
เที่ยว ๒ กะลิงจับกิ่งจันทน์กิน แล้วบินโฉบสู่อัมพร

บทของ นายมนตรี ตราโมท

ทำนองเพลงทางร้องทางรับ ท่านครูหลวงประคิษฐไพเราะ ประคิษฐ์
ขึ้นจากเพลงเขมรแท้ ๒ ชั้น ได้มาจากประเทศกัมพูชา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖

ชั้นเดียว

ท่อน ๑ เมื่อนั้น

ระเด่นมนตรีใจกล้า

„ ๒ เป็นทัพหลังวังพลไกลคลา

เพลาคำคำนึงถึงเทวี

เที่ยวกลับ

ท่อน ๑ จึงปลอมแปลงแต่งองค์เป็นอำมาตย์ ขวนพีเลียงราชทั้งสี่

„ ๒ ทรงสินธพชาติพาชี

ฝ่าพลมนตรีขึ้นมา

พระราชนิพนธ์ อีเหนา

ทำนองเพลงบุหลันของเดิม สองชั้นเป็นของเก่า ต่อมาเป็นผู้ประคิษฐ์
ขึ้นเป็น ๓ ชั้นและ ๑ ชั้น มีทางที่ใช้ทั่วๆ ไป และทางพิเศษซึ่งเรียก
ว่า “บุหลันทางวงวังบูรพา” ซึ่งท่านครูหลวงประคิษฐ์ไพเราะ ขณะเป็น
จางวางศรได้คิดขึ้น ประมาณเกือบห้าสิบปีมาแล้ว

ไม้คลั่ง (เถา)

๓ ชั้น ท่อน ๑

เกล็ดมอญทรงหยิบพระศรีเสวย ตามเกยหาทันสังเกตไม้

บัคเดียวเสียววับจับใจ

คลั่งไคล้ไม่รู้สมประคิ

๓ ชั้น ท่อน ๒

เพราะแรงฤทธิ์วิทยาเสลาเหิน

บังเอิญให้ร้อนรณทวยมนต์ผี

๓ ชั้น ท่อน ๓

หวานกะนึ่งถึงสองเทวี

เราฤดีกระสับกระส่ายไปมา

๓ ชั้น ท่อน ๔

(สร้อย) ฤทัยปั่นป่วนยวนฤดี

อยู่ในที่ไสยา

๒ ชั้น ท่อน ๑

แหว่สำเนียงเสียงเหมือนไกรทูลเตือน ว่าพระเพื่อนพระแพงละห้อยหา
แนแล้วน้องแก้วพี่ตามมา ผ่านฟ้าแลเหลียวเที่ยวมอง

๒ ชั้น ก่อน ๒

จึงแหวกวิสูตรรุทสาย

ไม่เห็นกายหวนกลับเข้าในห้อง

๒ ชั้น ก่อน ๓

หยิบเขนยมาพึงนั่งครอง

ถึงสองสายสมรนอนรำพึง

๒ ชั้น ก่อน ๔

(สร้อย) ออกเสียวเปลี่ยวเปล่าเฝ้ากะเนิง

๑ ชั้น ก่อน ๑

พอเหลือบมาเห็นหน้ามเหสี

เฝ้านางนี้ชะรอยจะคอยหึง

๑ ชั้น ก่อน ๒

ทำไมมาหมอบเฝ้าเกล้ากลิ้ง

๑ ชั้น ก่อน ๓

ดูประหนึ่งจะระวังนั่งคอยกุม

๑ ชั้น ก่อน ๔

(สร้อย) ค่ายแรงฤทธิวิทยาพาให้กลุ้ม

บทพระนิพนธ์เรื่องพระลอ

สร้อยก่อน ๔ เป็นของ ชั้น ศิลปบรรเลง ทำนองทางรับของเดิม
ทำนองทางร้องปรับปรุงใหม่โดยศิษย์กุลสุภา ของท่านครูหลวงประดิษฐ
ไพเราะ

ปฐมคุณิต

ผู้ประกอบกรรมดีเมื่อมีชีวิต กรันดับจิตจะได้ไปสวรรค์
ณ ชั้นสี่เป็นที่บำเพ็ญธรรม จ้าวสวรรค์ชั้นดุสิตสถิตครอง
วิมานแมนแดนฟ้าสง่าศรี ธรรมเทพสถาปติเป็นที่สอง
ที่รวมเทพเทียรบุชิตตั้งจิตปอง เป็นโพธิสัตว์ปราชญ์ทั้งผองของโลก

บรรดารถนาจารย์ชาญสันตัก สรรพสมบัติตัดขาดไม่ปรารถนา
 มุ่งเจริญตามรอยบาทพระศาสดา เพื่อสืบต่อศาสนาให้ถาวร
 เมื่อคราวโลกเกิดเหตุเห็นวิบัติ เพราะหมู่สัตว์โลกลืมหัดสอน
 เทพผู้ทรงคุณธรรมอันบรร ก็จุติมาค้ำวอนให้ร่วมเย็น

บทร้องของ จัน ศิลปบรรเลง

ทำนองทางร้องและทางรับ ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ
 ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐

แป๊ะ (เถา)

สามชั้น ก่อน ๑

คิดไปใจหายไม่วายโศก เหมือนเดือนดับลับโลกไม่แลเห็น

สามชั้น ก่อน ๒

จะแลเหลียวเปลี่ยวเปล่าเศร้าทรวงเย็น ไหนจะเว้นโศกาไ้อาตุร
 (สร้อย) หอมอะไรที่ในสวน หอมดอกกล้าทวนกระดังงา
 หอมกระถินหอมกลั่นจำปา เมื่อเวลาเย็นเอย

สองชั้น ก่อน ๑

นิจจาเอ๋ยหมายเซมมณฑาทิพย์ อันสูงลิบลอยฟ้าแลหาสูญ

สองชั้น ก่อน ๒

ยิ่งซ้ำโศกโรครักมาเพิ่มพูน ไ้อ้จะสูญสิ้นชื่อเจียวหรือไร
 (สร้อย) หอมอะไรที่ในดง หอมดอกประยงค์นางแย้ม
 หอมพิกุลยี่สุนแซม หอมไม่แรมราเอย

ชั้นเดียว ก่อน ๑

พระจันทร์เอยไหนเลยไม่คอยท่า จะล่วงเลยลับฟ้าหรือไหน

ชั้นเดียว ก่อน ๒

ได้รื่นรมย์ชมแสงแต่ไกล ๆ พอชื่นใจคลายกังวลหม่นหมองเอย

บทร้องสามชั้นสองชั้นของเก่า ชั้นเดียวของ จันทนา พิจิตรคุรุการ
 ทำนองเพลงของท่านครูพระประดิษฐไพเราะ

ปากท้อ (เขมรปากท้อ) (เถา)

สามชั้น	บัณเฑาะพมึงเสนา	ถือสารพระบิดามาให้
	เป็นเหตุด้วยดาหาเวียงชัย	เกิดการศึกใหญ่ไพร่
สองชั้น	ให้พี่กริธาทัพซันท์	ไปช่วยป้องกันกรุงศรี
	จะรียกพหลมณตรี	พวกรี้จะให้ทันพระบัญชา
ชั้นเดียว	อยู่จงดึกเกิดพิจะลาน้อง	อย่าหม่นหมองเศร้าสร้อยละห้อยหา
	เสร็จศึกวันใดจะไคลคลา	กลับมาสู่สมภิมรย์รัก

บทพระราชนิพนธ์ อิศนา

ทำนองทางรับทางร้อง ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ประดิษฐ์ขึ้นจากทำนองร้องของเก่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔

พม่าห้าท่อน ๖ ชั้น

ท่อน ๑	เดินพลางทางคมขมขึ้น	ระรวยรินกลิ่นผกาหอมหวาน
	มะลิซ้อนกลีบซ้อนค้อยผ่องนบาน	เหมือนนงคราญแรกรุ่งนฤดิ
„ ๒	พิกุลหอมเย็นจิตติคนาสา	เหมือนกลิ่นผ้าห่มนางสำอางศรี
„ ๓	ในสระบัวคาชดาลัยมาลี	บัวไม่มีที่เทียบเปรียบนางบัว
„ ๔	หอมแก้วกลิ่นฟุ้งจรงกลิ่น	หอมซาบสิ้นสรรพางค์นางแก้วกล้ว
„ ๕	กลิ่นบุหงาพาใจให้ระริว	เหมือนยวนยั่วยิดไฉมิให้จร

บทพระราชนิพนธ์ เรื่อง พระยาราชวังสัน

ทำนองทางร้องและทางรับ ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ
ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒

พราหมณ์ตีดน้ำเต้า (เถา)

๓ ชั้น

เจ้าฝันว่าไฟฟอนฟูกหมอนมาน	จะมีท่านผู้อื่นเอามาให้
อันซึ่งว่าครวญคร่ำรำไพไร	จะเกลียดไกลจนชั่วที่มัวเมา

สามชั้น

ฝันว่าร้องไห้จะได้ชม ของรักตกถมจะคืนเข้า
ที่ร้อนโรกโคกสร้างจะบางเบา มิตรเก่าจะประคองวันทองน้อย

สองชั้น

พี่กับเนื้อเย็นจะเป็นสุข อย่าทุกข์พรันขวัญเจ้าอย่าเศร้าสร้อย
ว่าพลางซ่อนกางให้เพลินพลอย ขอบุญหน้อยเถิดนะเจ้าอย่าเศร้าใจ

ชั้นเดียว

ครานั้นวันทองผ่องใสภา ฟังเสียงเจรจาไม่จำได้
เสียงกระเส้ากระซิบยิ่งเสียวใจ ลูบไล่อ่อนสะเอวบาง

ทำนองทางร้องและทางรับ ท่านครูหลวงประคิษฐไพเราะ ประคิษฐ์
ชั้น เมื่อ พ.ศ. และได้ประคิษฐ์เป็นสี่ชั้นขึ้น เมื่อ พ.ศ.

พวงร้อย (เถา)

สามชั้น ก่อน ๑

พิศพรรณบุษบานานาชนิด ล้วนวิจิตรหลากหลายทั้งกลิ่นสี
หากปล่อยปละกละทั่วทั้งชั่วดี ดูไม่มีค่าจวดประภาทงาม

สามชั้น ก่อน ๒

หากมีช่างฉลาดช่วยทำพวงร้อย สอดสร้อยสีสลักระยับอร่าม
จัดระเบียบเรียบเรียงขี้นหมดที่ทรม ถูกต้องตามศิลปะจะน่าชม

สองชั้น ก่อน ๑

แม้การงานสิ่งใดไม่มีระเบียบ ดูไม่เรียบเกะกะยุ่งผสม
ถึงมีค่าก็ไม่ควรชวนนิยม จะทับถมเรรวนกวนวิญญาน์

สองชั้น ก่อน ๒

หากจัดทำเป็นระเบียบเรียบร้อยดี ประคิษฐ์ประคอยเป็นศรีมีสง่า
หยิบถ้อยง่ายหายก็รู้ดูงามตา เหมือนบุปผาพวงร้อยชดช้อยทวี

ชั้นเดียว ท่อน ๑

อันคนเราต่างชั้นต่างวรรณะ มักเกะกะขัดกันอยู่คู่บัดสี
 เพราะต่างคนต่างแข่งแย่งกันดี ก็จะมีแต่ว่านำรำคาญ

ชั้นเดียว ท่อน ๒

ศีลธรรมวัฒนธรรมจึงอำนวย วินัยช่วยผูกสมัครรักสมาน
 เป็นพวงร้อยเนบซิดสนิทนาน จะสบสานต์สุขสวัสดิ์พิพัฒน์เอย

บทร้องของท่านพระจันมานิตยน์เรศรี ทำนองทางร้องและทางรับ
 ของเก่า

ภิรมย์สุรางค์ (เถา)

๓ ชั้น

๑ สาวอัปสรอ่อนเสียงสำเนียงสนอง เสนาะรสพจน์พ้องร้องโหยหวาน
 ๒ สาวสุรางค์นางบำเรอเสนอนวล ตามกระบวนแบบชั้นสวรรค์ (ของเก่า)

๒ ชั้น

๑ แต่ละนางร่างน้อยอ่อนช้อยชด งามหมดจดน่ารักเป็นหนักหนา
 ๒ ปฏิบัติบำเรอจอมเทวา ตามเวลาเกษั้นรื่นอารมณ์

ชั้นเดียว

๑ บ้างก็ร้องบ้างก็เล่นเครื่องดีดสี มโหรีเท่กลมพร้อมผสม
 ๒ แม้ได้ฟังจะไม่คลายวายชม ย้อมอารมณ์ให้เรริงรื่นชื่นบานเอย

จันทนา พิจิตรฤการ

ทำนองเพลงสามชั้น ของท่านครูพระประดิษฐไพเราะ ทำนอง
 สองชั้นและชั้นเดียว ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ

ภุมริน (ตับ)

๑	ภุมรินบินมา	เคล้าเกสรมาลา อยู่ไม่ขาดสาย
๒	ผีเสื้ออ่อนเวหา	งามหนักหนาไม่เสื่อมคลาย
	นกปรอดพลอดเสียงสาย	อยู่บนกิ่งไม้โน่นเอะ
๑	สตีกาเสียงหวาน	เสนาะกังวาน เสียงเพลงสวรรค์
๒	ตุ่เหว้าก็ร้อง	เสียงก้องไพรวัง
	กลิ้งไครงเกลียดกัน	โคตเตี้ยอยู่นั่นคือนกกระทา
๑	นกสีชมพูตัวน้อยน่าเอ็นดู	บินเข้ามาหา
๒	จะช่วยจับให้	หนีไปเสียแล้วว้า
	มีเสียงไล่คงไม่ระอา	ตัวยบักขานี้งามเอะ
๑	มยุเรศร่อนร้อง	กระต๊องหักกีก้อง อยู่ในไพรสนต์
๒	โบราณท่านว่า	ผลัดกับกาเขียนขน
	ยุ่งชั่วคำตัวตน	แต่ยุ่งผลน้ำนมเอะ

๓ บทแรกเป็น บทพระราชนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงเพชรบุรี
อินทราชัย บทที่ ๔ ของนายมนตรี ตราโมท ทำนองเพลงของท่านครู
หลวงประดิษฐไพเราะ ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อราว ๆ พ.ศ. ๒๔๖๓

เขมรภูมิประสาท (เถา)

สามชั้น	๑	นี่หรือองค์ท้าวทุขันธ์	ผู้เกียรติสนับนัสนักศักดิ์
	๒	ช่างกระไรราชาแสนน่ารัก	พึงประจักษ์เป็นยอดขัตติยา
	๓	ดูกรทุขันธ์โปรด	ท้าววสพผู้เป็นลูกข้า
		ได้บอกเรื่องราวข้ามา	ว่าราชาไปช่วยรวี
สองชั้น	๑	ปราบกาลเนมิหัวหาญ	แรงราญแพ่ฤทธิ์ป็นปี
	๒	ตัวกูก็พลอยยินดี	เธอมีความชอบจะตอบแทน
	๓	กูมีนางงามทรมสวาท	จะประสาทให้เธอไม่หวงเหน
		จะหาไหนไม่สู้ทั้งดินแดน	ถึงแม้ในเมืองเนนไม่เทียมทัน

ชั้นเดียว ๑ ตุกรอหิติสนหา จงพาแก้วกัลยาเลอสรรพ
 ๒ เราจะยกให้ทั่วทุกยงค์ กรองกันสุขเกษมเปรมปรีดิ์
 ๓ ขอเกษศิริไพรพภพนาถ ทวงราชเกษมสุขี
 ไชยะชำนะไพร ออ่ามีเหตุภัยวิทา
 ทำนองทางร้อง และทางรับ ของ ท่านครูหลวง บระดิษฐไพเราะ
 ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗

ม้ารำ (เถา)

๓ ชั้น ท่อน ๑
 ม้าเอะน้ำทรง สิ้นรพชาติอาจองสูงใหญ่
 เยื้องออกยกเท้าวงไว จังไกรสรสีหราชจรลี

๓ ชั้น ท่อน ๒
 ม้วนข้อย่อเท้าเป็นที่รำ ถูกน้อช้อยเข้าอยู่กับที่
 ฝูงเครื่องเร่องรัตนบุรี ห้อยพู่จามรีพรายพรรณ

๒ ชั้น ท่อน ๑
 อันม้าแข่งนั้นพวกอาสา น้ำทหารเห่หน้าแข่งขัน

๒ ชั้น ท่อน ๒
 น้ำฟ้าเลี้ยงเคียงม้าพระทรงธรรม แล้วน้ำกิดาหยันตามไป

๑ ชั้น ท่อน ๑
 สักการะตาเป็นม้านำ ทางถ้าแดนคงไม่หลงไหล

๑ ชั้น ท่อน ๒
 หน้าหลังคังครบคไฟ สองสว่างมาในไพรพวง
 บพพระราชนิพนธ์ เรื่องอิเหนา

ทำนองทางร้องและทางรับของท่านครูหลวงบระดิษฐไพเราะ ประ-
 ดิษฐ์ขึ้นจากทำนองสองชั้นของเก่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐

มาลีหวน (เถา)

สามชั้น ท่อน ๑ เห็นเวลาฟ้าเหลืองเรืองระยับ
(สร้อย) ได้ชมก็แต่โฉมระไลมลานใจ จะจำจากไกลไปเสียแล้วเอย
แสงจันทร์ส่องงามอร่ามฉาย

สามชั้น ท่อน ๒ สว่างทั่วท้องฟ้าคาราราย
(สร้อย) โอ้วิดกอกของชาย ถึงตัวจะตายก็ไม่วายรักเอย
จวนประกายพฤษ์ขึ้นแข่งแสงจันทร์รา

สองชั้น ท่อน ๑
แต่เฝ้าศรีนักษะหนึ่งถึงนงราม เลยสามยามล่วงแล้วยังครวญหา

สองชั้น ท่อน ๒
มาลีหวนอวลอลดลามา พระพายพากลับฟุ้งจูงใจ

ชั้นเดียว ท่อน ๑
ค่อยเคลื่อนกลายวรายร้อนอวารถนิล เหมือนดังได้ยุพินมาอยู่ใกล้

ชั้นเดียว ท่อน ๒
ลมซวรวายรสสุมาลย์ หอมเหมือนกลิ่นสไบบังอร

บทร้องสามชั้นของเก่า สองชั้นและชั้นเดียว ของ ชื่น ศิลปบรรเลง
ทำนองเพลงสองชั้นของเก่า สามชั้นและชั้นเดียวของท่านครูหลวงประดิษฐ
ไพเราะ

แมลงภู่ทอง (เถา)

สามชั้น ท่อน ๑ คึกแล้วแก้วเนตรอย่าหน่วงรัก

„ ท่อน ๒ กอดสะพักนางสลัดสะบัดก้อน

„ ท่อน ๓ เห็นมิฟังแล้วนะเจ้าผ้าทำนอง

ก็กิจรไปหรือไปได้เห็นกัน

(สร้อย) เหลือให้เหลือวอนเหลืออนน้อ เหลือที่จะรอที่จะออก
เหลือพยศเหลือแรงที่แข็งขัน ไม่ยอมแพ้เห็นจะเน่
ถึงชีวัน หมายถึงฟันเจ้าไม่ได้หรือไรนาง

สองชั้น ก่อน ๑ วันของกลัฏาบบัวบใบ
ก่อน ๒ เลือฟ้ำพื้นที่โรกใจสน
ก่อน ๓ พ่อคุณเอ๋ยช่างไม่ลดละกัน
สองแขนฉันจะขาคกลงอยู่รำไร

(สร้อย) ทั้งเจ็บทั้งช้ำคำตัดพ้อ จะรีจะรอหาได้ไม่
อาลัยขุนช้างก็อาลัย รักเก่าเล่าก็ให้กะเนิงรัก
สุดจะหักใจห้ำนนะเหลือใจ

ชั้นเดียว ก่อน ๑ เมื่อไม่มีปราณีแก่ฉันแล้ว
ก่อน ๒ ขอย่าเผลลัวเสียให้ตกษัย
ก่อน ๓ มันชั่วแล้วอย่ามากลัวให้ระคาย
อย่าต้องอายใครอื่นเพราะฉันเลย

(สร้อย) อนิจจาตามเจ้ามาด้วยความรัก ยังไม่พักเห็นใจให้เฉลย
เป่ามหาละลวยลงตรงที่คอย วันทองเลยใจอ่อนยอม
ผ่อนตาม

บทร้องสามชั้นในบทเสภาขุนช้างขุนแผน สองชั้นและชั้นเดียวของ
จันทนา พิจิตรศุการ ทำนองเพลงสามชั้นของท่านครู พระยาประสาน
ดุริยศัพท์ สองชั้นของเก่าชั้นเดียวของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ
ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗

ยวนเกล้า (เถา)

สามชั้น

เมื่อวัน
 เนาบรรยงรัตนาศปราสาททอง สองพระราชธิดาฟ้าเมืองสรอง
 หม่นหมองกลลขม้อยคอยพี่เลี้ยง

สองชั้น

สุริยนสนธยาราตรีแล้ว ไฉนจึงเกิดวันนัดหมายเจียบหายเสียง
 พี่โรยรินก็ไม่คืนมาวังเวียง ยิ่งหวาดก็ยิ่งเพียงพินาศเค

ชั้นเดียว

หรือเกิดเหตุปุกปุยแตกทรงทราบเรื่อง พระขุนเคืองข่าวลบลับกริ้วแหว
 หรือพี่เลี้ยงเลี้ยงเลี้ยงเหี่ยวเหี่ยวเชือนแซ่ ยิ่งคิดยิ่งไม่แนียงศอกา

พระราชนิพนธ์ เรื่องพระลอ

ทำนองเพลงทางร้องสองชั้น ของหม่อมท้าวเนาวรรณ ทำนองดนตรี
 สามชั้นและหนึ่งชั้น ท่านครูหลวงประจักษ์ฐา ประจักษ์ฐาขึ้นเมื่อ พ.ศ.

ญี่ปุ่นละอ้อน (เถา)

๓ ชั้น

โอ้ว่าเจ้าสาวภากย์ของพี่เอ๋ย เมื่อไรเลยจะได้ชมสมสอง
 พอพลบค่ำคร่ำครวญถึงนวลน้อง จวบจนย่ำยามสองห้องประโคม
 แต่ข่าวคำรำลือแล้วมิหนำ พียงข้าพียงขออรุณโคม

เพี้ยวกลับ

เหมือนพระเมรุอนทับทรวงไทรม แสนไทรมนันนิกไม้หนิรา
 ให้เกล็ดมกลุ่มกลุ้มจิตผิตสังเกศ ภูวเรศรัญจวนครวญหา
 ให้อาลัยในสองวนิดา สุตแสนเสนหาอาวรณ์

๒ ชั้น

เผยพระเกล็ดแสงเทียน	คังพัคตร์เพื่อนแพงทองสองสมร
เกล็ดเห็นเป็นสองบังอร	มาแนนอนนทีเท่นสุวรรณ
นักสนมกักรานอยู่จนถวาย	พระเฒ่าเฒ่าพริ้มพรายเข้ารับขวัญ
ครันรู้ว่าสาวสุรางค์นางกำนัล	ทรงธรรมช่วยเงินสะเทิ้นใจ

๑ ชั้น

ด้วยแรงฤทธิ์วิทยาอาคม	ในอารมณ์ร้อนรอนหม่นไหม้
เหมือนน้ำหลังกลิ้งกลุ้มใจ	กว่าไขว่กอดเชนยเซยชม

พระราชนิพนธ์เรื่อง พระลอ

(ทำนองทางร้องและทางรับท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ประดิษฐ์ขึ้นจากทำนอง ๒ ชั้นของเก่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙)

ระส่ำระสาย (เถา)

๓ ชั้น	เผยพระเกล็ดแสงเทียน	คังพัคตร์เพื่อนแพงทองสองสมร
	เกล็ดเห็นเป็นสองบังอร	มาแนนอนนทีเท่นสุวรรณ
๒ ชั้น	นักสนมกักรานอยู่จนถวาย	พระเฒ่าเฒ่าพริ้มพรายเข้ารับขวัญ
	ครันรู้ว่าสาวสุรางค์นางกำนัล	ทรงธรรมช่วยเงินสะเทิ้นใจ
๑ ชั้น	เพราะแรงฤทธิ์วิทยาอาคม	ในอารมณ์ร้อนรอนหม่นไหม้
	เหมือนน้ำหลังกลิ้งกลุ้มใจ	กว่าไขว่กอดเชนยเซยชม

พระราชนิพนธ์เรื่อง พระลอ

(ทำนองทางร้องและทางรับท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ประดิษฐ์ขึ้นจากทำนอง ๒ ชั้นของเก่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓)

ระหกระเหิน (เถา)

๓ ชั้น

ไอ้ดาวเดือนเคลื่อนคล้อยลอยโผยม งามประโลมโลกาให้อาวรณ์
 วันนี้กลับอแสงไม่แจ่มแจ่ม นิราศแรมรอนรักนางอัปสร
 เหมือนโคหนนักรักยิ่งคุณธรร ให้อาวรณ์หวังสวาทไม่คลาดคลา
 ด้วยสงสารพระอนุรุธที่สุตโสภ เสนวียะจากนุชนางอุษา

๒ ชั้น

เพราะพระไทโรไพรพทุกขเทวา ให้สองราเวิตร้างมาห่างเขย
 เสนสงสารอนุรุธราชพงศ์ มาเองค้ำวสนา นิจาเอ๋ย
 เสนระกำซ้ำใจกระไรเลย สิ้นเสวยสิ้นสรงพระคงคา
 ก็ยังมีศรีสุภลักษณ์ไฉน มาช่วยชักเชิญเสด็จจะให้หา

๑ ชั้น

๑. มีออกอรรถมธุรสพจนา
๒. จะอาสาที่ไม่สมอารมณ์เลย
๑. พระอภัยได้สลับที่จับกล่อม
๒. น่านอมเสนาน้ำคำเฉลย
๑. ทั้งกลอนกาพย์ร่ายเรียบข้างเปรียบเนร
๒. พระนิกเขยชมปัญญานางวาลี

บทร้องจากเรื่องพระอภัยมณี

ทำนองทางร้องและทางวัดท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ประดิษฐ์
 ขึ้นจากทำนอง ๒ ชั้นของเก่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒

ลาวเสียงเทียน สามชั้น (เถา)

๑. ข้อยขอบังคมองค์ทรงภพ เลิศลนแหล่งหล้าสุธาไหว
 ทรงโฉมประโลมลักษณะไฉ ตั้งไทเทวราชปราสาททอง
๒. จะเทียมทักแต่กษัตริย์นครหนึ่ง ใครไม่ถึงเทียมเธอเสมอสอง
 มีธิดานารีพี่น้อง ชื่อพระเพื่อนแพงทองสองอนงค์

เที่ยวกลับ

๑. ไม่สูงต่ำดำขาวไม่มีผอม	พริ้งพร้อมสรรพางค์จางหงส์
อรชรอันเอ็นแอองค์	ดวงพักตร์โฉมตึงตวงเดือน
๒. พิศพิภพไม่มีเสนอสอง	พิศน้องก็ไม่มีเสนอเหมือน
ชนงเนตรเกศแก้วแก้วเยื่อน	เหมือนจะเตือนให้ต้องตาชาย

- ๒ ชั้น
๑. พระกรรมเทียบเปรียบกลับบุษบง	นาสิกทรงวงขอวิเชียรฉาย
๒. ดำเนินเดินทอดระทวยกาย	กรกรายคล้ายวงเวราวดน
๑. โอบรู้นางอย่างสลิ้นจี่จิม	งามพร้อมเพราสมคมสัน
๒. เกศาตำระยับขลิบเป็นมัน	ทนทนนั้นเทียบสัณนิล

- ชั้นเดียว
๑. สองถันสันทักสัตบุษ	พึงผูกพันท่าชลาสินธุ์
๒. ขึ้นบังใบไสสทหมทมลทิน	ภุมรินมิได้ไถลกราย
- พระราชนิพนธ์ กรมพระราชวังบวรฯ

ทำนองเพลงร้องและรับของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ นำ
ทำนองสองชั้นของเก่าประดิษฐ์ขึ้นเป็นเพลงเถาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖

ถ่อยเรือ (เถา)

สามชั้น

ท่อน ๑	ลมที่พระก็ใช้ใบไป	ภูวนัยอุ้มองค์ขนิษฐา
„ ๒	ขึ้นนั่งยังท้ายเกศรา	ชมหมู่มัจฉาในสาชล

สองชั้น

ท่อน ๑	พิมทองล่องลอยคลาคล่ำ	วาพผูกพันน้ำตึงฝอยฝน
„ ๒	ฝูงนกกลตาม้วยตามวน	โสมหาหน้าคนนทรี

ชั้นเดียว

- ท่อน ๑ ชีชมศิลาปะการัง ที่เขียวทึบมรกตสดสี
 ,, ๒ ที่ลายก็คล้ายราชวัติ แดงเหลืองเลื่อมสีเหมือนโมรา
 ,, ๑ บ้างปริ่มน้ำว่าไรไคลจับ งอกสลับกับกลีบหงา
 ,, ๒ ชมพลงแล่นเดี่ยวเกาะมา หมายมุ่งมะละกาธานี

บทร้องสามชั้น สองชั้น ของเก่า ชั้นเดียว ของจันทนา พิจิตรคุรุการ
 ทำนองเพลงของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ประดิษฐ์ขึ้นจากสองชั้น
 ของเดิมเป็นเพลงเถา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖

เลียบพระนคร (เขมร)

สามชั้น

- ท่อน ๑. ข้าบาทข้าแผ่นดินดี องค์พระมหาศรียุติธรรมธร
 ,, ๒. พระเดชพุ่มผ่องท้าว ขจรข้าวบพิตรอดิศร
 ข้าบาทชาวราชภูริถวายพร ให้พระสถาวรทรงสวัสดิ์เอย

บทร้องของนายกระจำ ทำนองเพลงของท่านครูหลวงประดิษฐ
 ไพเราะ แต่งขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวายเป็นการรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระ
 มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมณฑลพิษณุโลก เมื่อ พ.ศ.
 ๒๔๕๘

วิถันดาโอด (เถา)

- นางโฉมยงองค์สนให้หวนหวนค กัมปนาทนึกพรันพระขวัญหาย
 ผิดสังเกตเหตุผลดลกลอุบาย เห็นดีร้ายพระอภัยใจฉกรรจ์
 ๒ ชั้น เขาระบือลือเล่่าว่าเป่าปี่ ให้ไพร่นิทราคงอาสวัญ
 จึงจับท้าวจ้าวละมานผลาญชีวิต เป็นแม่นมั่นเหมือนครานี้ไม่มีใคร

๑ ชั้น โอ้เคราะห์กรรมชั่วร้ายอายุสตุ เป็นสุทรสุดฤทธิจิตไหน
 แล้วนึกแค้นแม่นประพระอภัย จะชิงชัยแก้แค้นแทนบิดา
 บทร้องจากเรื่องพระอภัยมณี
 ทำนองสามชั้น และหนึ่งชั้น ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ
 ประดิษฐ์ขึ้นจากทำนองสองชั้นของเดิม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖

สมิงทอง (เถา)

๓ ชั้น
 ยามเช้า อูระเราขึ้นเข้มแจ่มใส
 สู้บุกป่ามาคมชมดอกไม้ ข้าขอใจมาลี้ที่เบิกบาน
 ล้วนอาวรมิให้เราเฝ้าอยู่ เผยเผยกลีบประทีนกลิ่นหอมหวาน
 สายหยุดตกย้อยห้อยพวงยาน กลิ่นซาบซ่านนาสาดอกหน้าเขย

๒ ชั้น
 มลิวลย์พันกอพฤกษาคาซม เหมือนผ้าลาดขาวลออหนอน้องเอ๋ย
 รสสุคนธ์ขึ้นเป็นตงอย่าหลงเลย กำลังเผยกลีบเกสรสลอนชู

๑ ชั้น
 ไน้เน่นอ้อยสารภีไม่มีใบ เหมือนดอกไม้ทองตั้งอยู่ทั้งคู่
 เมลงล่อมทอนวอนเสียงหวีวู ไม่มีผู้ช่วยสอยน้อใจเอ๋ย

บทพระราชนิพนธ์เรื่องเงาะป่า

ทำนองทางร้องและทางรับ ๒ ชั้น ไม่ทราบนามท่านผู้แต่ง สามชั้น
 และชั้นเดียว ท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ.
 ๒๔๗๒

สาวสอดแหวน (สามชั้น)

๑. เห็นสาวสอดแหวนแสนวิจิตร วงนิตนารักเป็นหนักหนา
๒. ผังเพชรพราววาววับจับนัยน์ตา โสกาเพียงแสงนิสากร

เที่ยวกลับ

๑. พินิจเพชรพรางพริ้วน้ำวนน้อย น้ำสลับระยิบย่อยเป็นเกสร
๒. แฉกแหวนงามก็ไม่วางงามบังอร ชวนให้ก่อนคิดว่าใครเป็นคู่เคียง
(บทร้องเที่ยวแรกของกุ่มท จันทรเรือง เที่ยวกลับของจันทนา
พิจิตรกรูการ ทำนองทางร้องและทางรับของท่านครูหลวงประคิษฐไพเราะ
ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔)

แสนเสนาะ (เถา)

๓ ชั้น

๑. ฟังวาจาแสนเพราะเสนาะเสียง วังเวงฟังเพียงเพลงสวรรค์
๒. (สร้อย) หอมหวานชวนชื่น เหมือนเนื้อคือน้ำนุ่นคู่เคียง ฟัง-
เพียงจะขาดใจเคย
เหลียวหากก็ไม่แลเห็น โอ้เป็นแวรแต่ปางใด หรือมาขัด
ให้ชื่นใจเรียมเคย

๒ ชั้น

๑. ฟังบทกลอนชวนว่าสารพัน เสียวระสันชานซึ่มปลาปลื้มใจ
๒. (สร้อย) ศศิฉายประไพไพกา แสงทองส่องฟ้า তারা โรย-
หนาวใจใกล้สว่าง
หนาวน้ำค้างปรายโปรย หนาวระมหนาวลมโชย โหย-
หวานสุมามาลัยเอย

๑ ชั้น

๑. ปลื้มเอยปลื้มจิต แม่ยอดชีวิตจิตใจ
๒. นื่องจะพรากจากพี่ไป หัวใจจะขาดเสียแล้วเอย

(บทร้องของเก่า ทำนองทางร้องและทางรับสามชั้นของท่านครู
หลวงประคิษฐไพเราะ ทำนอง ๒ ชั้นและ ๑ ชั้น ท่านครูหลวงประคิษฐ
ไพเราะ ประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔)

เที่ยวกลับ โอ้เต้านี้สืบไปภายหน้า จะอายุชาวดาหาเป็นแก่นมั่น

เขาจะค่อนนินทาทุกสิ่งอัน นางรำพันว่าพลางทางโคก
ชั้นเดียว เมื่อนั้น พระสุริวงศ์เทวโอสถุทยา

ปลอลนางพลางซัดซัดนา กวญอืหวาย่าทรงโคก
เที่ยวกลับ จะส่างสิ้นกินเหนงแกล้งใจ ที่ในบุษบามารศรี
พี่สลัดตัดใจไม่โยค มิได้นิปรารณาอาลัย

พระราชนิพนธ์อโหนา

ทำนองทางร้องและทางรับ ของ ตร. อุทิศ นาคสวัสดิ์ ประดิษฐ์
ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ ทำนองเพลงเที่ยวสองของท่านครูหลวงประดิษฐ
ไพเราะ

หอมหวาน

๓ ชั้น

แต่เพลิดเพลิดเดินตามเนินไศล ถึงคันทไพร่มกวางช้างละหาน
รากผ่านยี่น้อห้อยยาวยาน แววมาลัยโหนดเล่นเป็นชิงช้า

๒ ชั้น

ผลัดกันไกวไสลจริตเหมือนนิคณัน แล้วประพันธ์กลอนขับแจ้วจับป่า
แสวงเปรี้ยวเปรยเย้ยหยันกันไฉมา ในอุราเศร้าหมองร่วมพ้องกัน
ทำนองทางร้องและทางรับของเก่า ไฉทราบนามท่านผู้แต่ง

อกทะเล (สามชั้น)

ท่อน ๑. ขึ้นฤทัยไมตรีจิตท่านผู้ฟัง เอื้อการุณย์มายังสังคีตสถาน
,, ๒. คนตรีของไทยจะยืนยงดำรงนาน ก็เพราะท่านช่วยบำรุงกำลังใจ
,, ๑. คิลปะจะเฟื่องเรืองด้วยผู้รู้คุณเก่า มีศรัทธาช่วยทำนุทุกทุกสมัย
,, ๒. คนตรีของไทยมิใช่ถ้อยน้อยหน้าใคร แท้เป็นคิลปะของไทยคู่ชาติ-

เอย

บทร้องของ ชั้น คิลปะบรรเลง ทำนองเพลงของท่านครูหลวง
ประดิษฐไพเราะ

อนงค์สุชาดา (เถา)

๓ ชั้น ก่อน ๑

ไถ่กวางทองปองกระจงเผ้าหลงไหล จำจึงได้ทุกข์จิตคิดไม่สม

๓ ชั้น ก่อน ๒

นางทรายทองนั้นไม่ปองใจนิยม เชิญมาชมสมสู่เป็นคู่เคียง

๒ ชั้น ก่อน ๑

ช่อบุปผาชำถววยพระไทรย้อย กลใจหน้อยเกิดให้มาอย่าหลีกเสียด

๒ ชั้น ก่อน ๒

เห็นไว ๆ ใครหนอมามองเมียง พัว ๆ เพียงชอกกลายเป็นทรายทอง

๑ ชั้น ก่อน ๑

เสียงกรากแกรกแหวกกลตามาข้างซ้าย แลละม้ายเหมือนสนาหน้าเศร้ามอง

๑ ชั้น ก่อน ๒

พระไทรศักดิ์สิทธิ์ยิ่งจริงหนาน้อง ไม่เชื่อขำมาลองลองดูเลย

บทพระราชนิพนธ์จะนะป้า

ทำนองทางร้องและทางรับของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ

อาเฮีย (เถา)

๓ ชั้น ก่อน ๑

ทอดองค์ลงเหนือพระแท่นนาค พระยุพราชมัวหมองไม่ผ่องใส

๓ ชั้น ก่อน ๒

พุ่มฟอกกกลุ่มตังสุ่มไฟ คิดถึงอรทัยยอครัก

๒ ชั้น ก่อน ๑

ไฉ่ว่าแก้วตานิจจาเอ๋ย มาลัมเลยแลหายไม่ระจักษ์

๒ ชั้น ก่อน ๒

พี่แสนห่วงโหมยงนงลักษณ์

บ้านฉะนี้มิรู้จักอยู่หนใด

๑ ชั้น ก่อน ๑

พระเฝ้าแต่อาวรณ์ร้อนจิต

กะนั่งคิดหาทางจะแก้ไข

๑ ชั้น ก่อน ๒

เฝ้าผลุลูกผลุนั่งกล้งไคล้

จนเกือบไคล้รุ่งแสงสุริยา

บทร้องสามชั้นของเก่า สองชั้นและหนึ่งชั้นของ ถัดมา คือปบรรเลง
ทำนองทางร้องสองชั้นของเดิม สามชั้นและหนึ่งชั้นของท่านครูพระ
ประคิษฐไพเราะ ทำนองทางรับของท่านครูพระประคิษฐไพเราะ

บทเพลงที่คัดเลือกเป็นบทร้องในชั้นประถมศึกษา
และชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สำหรับชั้นประถมศึกษา

รายชื่อเพลง

- หมวด ก. รายชื่อเพลงที่ใช้สอนในชั้นต่าง ๆ คือ
- ชั้นประถมปีที่ ๑ แยกประเทศ, นาคราช, ปีนตลิ่งนอก, จีนขวัญออน
และทวงพระธาตุ
- ชั้นประถมปีที่ ๒ นางนาค, วิไลดาโอค, ทองย่อน, มอญรำดาบ
และหนี่เสือ
- ชั้นประถมปีที่ ๓ สร้อยสนัตต์, นกจาก, แยกไทร, ขึ้นพลับพลานอก
และลินลากระห่ม
- ชั้นประถมปีที่ ๔ สร้อยเพลง, กะเวียนทอง, ล่องเรือพระนคร, สมเด็จพระ
และเขมรเหวบาง

หมวด ข. เพลงต่อไปนี้เมื่อสอนเพลงสำหรับประจำชั้นหมดแล้ว
จะเลือกสอนต่อไปอีกก็ได้

๑. มอญคู่ดาบ	๑๑. พรหมณ์คีตน้ำเต้า	๒๑. สารถีจักรด
๒. ทะลุมไป	๑๒. ทะเลบัว	๒๒. นาคบริพัตร
๓. ลิงโลด	๑๓. สามเส้า	๒๓. บุหล่ง
๔. เขมรเข้าไบไม้	๑๔. เฉียง	๒๔. แยกต้อยหม้อ
๕. ทวงเคียน	๑๕. ตะนาวเปलग	๒๕. แยกหน้ง
๖. ชนตงนอก	๑๖. ช้างประสาธนา	๒๖. ชนตลิต
๗. เขมรปากทอ	๑๗. ลงตรงมอญ	๒๗. จำปาทองเทศ
๘. จีนพระยากรุก	๑๘. เป้าหลดขึ้นเคียว	๒๘. พัดชา
๙. จีนคาวทวงเคียว	๑๙. ฝรั่งทอง	๒๙. ลมพัดชายเขา
๑๐. กระบี่ลีลา	๒๐. จีนขิมเล็ก	๓๐. มอญโยนดาบ

ชั้นประถมปีที่ ๑

แขกประเทศ

พุทธานุภาพนำผล
เทวาอารักษ์ทั่วไป

ธรรมานุภาพนำผล
เทพช่วยเมตตาปรานี

สังฆานุภาพนำผล
เทเวศคัมภีร์ป้องกัน

เกิดสรรพมงคลน้อยใหญ่
ขอให้เป็นสุขสวัสดิ์

เกิดสรรพมงคลเสริมศรี
ให้สุขสวัสดิ์ทั่วกัน

เกิดสรรพมงคลเม่นมั่น
สุขสวัสดิ์สรรพทั่วไป

จากพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖

นาคราช

ถ้าแม่ลูกปลุกฝ้ายไว้ต้นเดียว
ถึงจะปลุกสักร้อยยังน้อยไป
ควรปลุกให้มากต้นจนเต็มไร่
พายุใหญ่พัดไกวจนไหวตัว

อยู่โดดเดี่ยวพอถูกลมก็ล้มได้
พายุใหญ่พัดมาก็น่ากลัว
จึงจะได้ช่วยแบ่งแรงกันทั่ว
ก็ไม่กลัวว่าจะล้มเพราะลมเอย
เนื้อร้องของนายขง อิงกเวทย์

ปิ่นตลิ่งนอก

เมล็ดข้าวสีขาวราวกับหิน
แต่กว่าจะได้ข้าวให้เรากิน
ต้องทนแดดทนฝนทนลมหนาว
คนกินข้าวควรนึกไว้ให้จงดี

คนได้กินทุกบ้านทุกฐานดิน
ชาวนาสันกำลังเกือบทั้งปี
จึงได้ข้าวจากนามาถึงนี้
ชาวนามีคุณแก่เราไม่เบาเอย
เนื้อร้องของนายขง อิงกเวทย์

จีนขวัญอ่อน

ฉันชอบตื่นแต่เช้าเฝ้าดูแสง	ตะวันแดงจับฟ้าเวลาสาม
เหล่านกกาหากินบินแยกทาง	หยดน้ำค้างซึ่งชาวดูพรราวตา
ดอกไม้แย้มกลีบแจ่มมงามน่ารัก	แมลงขวกไขว่วนเกี่ยวคันหา
น้ำหวานคุดูดุคเคสรอบร่อนรา	ช่างชื่นตาชื่นใจกระไรเอย

เนื้อร้องยังไม่ทราบชื่อผู้แต่ง

ดวงพระธาตุ

เราช่วยกันซื้อผ้ามาทำธง	เรียกไตรรงค์สวยงามด้วยสามสี
น้ำเงินใหญ่อยู่ในสกลไสติ	สองข้างมีชาวพาสะอาดตา
สองแถบแดงเบ่งวางข้างขวาซ้าย	สามสีหมาย กษัตริย์ ชาติ ศาสนา
ทำเสร็จเชิญขึ้นเสาแล้วเราพา	กันหันหน้ายืนตรงให้ธงไทย

เนื้อร้องของนายขง อิงคเวทย์

ชั้นประถมปีที่ ๒

นางนาค

ไก่อ่อย ไก่อ๊	ถึงยามขันขันแซ่กระชั้นเสียง
ไก่อ่อยเรื่อร้องซ้องสำเนียง	ฟังเสียงบรรเลงวังเวงดัง
ถ้าตัวเราเหล่านั่นหมั่นนึก	ถึงคุณครูผู้ฝึกสอนสั่ง
ไม่มากนักสักวันละสองครั้ง	คงดีแต่สุขทุกวันเอย

เนื้อร้องของหม่อมเจ้าประภากร
จากบทออกสอบสุภานิต

วิลันดาโอด

แม่เอ๋ย แม่กา
ได้เล็ดนัยค่อยคาบไปให้ลูกกิน
แม้ฝนพรหมหนาวเคศอ้าวอบ
ไม่กลัว. เสดลมฝนทนไปมา

เที่ยวบินหาอาหารหลายฐานถิ่น
ลูกยังบินไม่เป็นเช่นแม่กา
ไม่ยอมหลบอยู่รังยังเพียรหา
กลัวแต่ว่าลูกทั้งหมดจะอดเอ๋ย
เนื้อร้องของนายขง อิงกวทย์

ทองย่อน

เออออะไรใจน้อยกะจิหริด
เผ้าหน้าบึ้งซึ่งค้อนกันรำไป
ค่อยพุกกันผันผ่อนเด็กนะคุณ
โกรธกันไปไฉ่ว่าประโยชน์มี

อันเรื่องนิต.เดียวเท่านั้นก็โกรธได้
ราวกับไม่มีวันจะคืนดี
อย่าหันเหุนเฉียวไม่พอที่
จงปรานียกโทษหาย โกรธเอ๋ย
เนื้อร้องยังไม่ทราบชื่อผู้แต่ง

มอญรำคาบ

จิงเอ๋ย จิงโจ้
เพื่อออกแรงออกกำลังโดยตั้งใจ
เรานักเรียนต้องไม่คร้านการกีฬา
ให้แข็งแรงถ้วนทั่วทุกคน

เล่นโล้ในลำสำเภาใหญ่
ที่จะให้เข้มแข็งและอดทน
เรื่องพลศึกษาต้องฝึกฝน
เพื่อเป็นคุณแก่ตนและชาติเอ๋ย
เนื้อร้องของหลวงวิจิตรวาทการ
จากบทออกสรวัยสุกานิต

หนี่เสือ

จะหนี่ภัยไว้ป่วยด้วยย้ายบ้าน
เพราะโรคร้ายย้ายติดชิตตัวไป
ถ้าหนี่ด้วยรักษานามัย
ให้บ้านเรือนร่างกายผ่องใสดี

ไม่เป็นการหนี่โรคปลดออกไปได้
อยู่ที่ไหนโรคนั้นก็พลันมี
มันอยู่ในความสะอาดอย่างถ้วนดี
ก็จะหนี่โรภภัยได้พ้นเอ๋ย
เนื้อร้องของนายมนตรี ตรีโมท

ขึ้นประดมปีที่ ๓

สร้อยสนตัด

ความกล้าหาญชาญชัยมีใจจริง ย่อมเป็นสิ่งเชิดชูให้ฟูเฟื่อง
 คนนิยมชมนามงามประเทือง เป็นที่เลื่องลือก้องเกียรติกำจร
 คือความกล้าสารภาพยอมรับผิด ในภารกิจที่พลั้งมาครั้งก่อน
 กล้ากระทำที่ควรล้นบวร กลับนั้นทอนสิ่งชั่วจากตัวเอย
 เนื้อร้องของนายมนตรี ตราโมท

นกจาก

อันอาภรณ์แพรผ้าสารพัด เป็นสมบัติภายนอกหลอกให้หลง
 ถึงแต่งงามตามสมัยก็ไม่คง อยู่ยืนงเหมือนวิชาเป็นอาภรณ์
 อันวิชาพาตนให้คนชอบ ใครจะลอบคว้าดูก็ไม่หลุดถอน
 คึดตัวทรงคงสว่ไม่ม้วยมรณ์ เป็นอาภรณ์ล้ำเลิศระเสริฐเอย
 เนื้อร้องของหม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล

แขกไทย

นกเอี้ยง นกเอี้ยง คนเข้าใจว่าเจ้าเลี้ยงซึ่งควายเฒ่า
 แต่นกเอี้ยงนั้นเลี้ยงทำงานเฒ่า เนื้ออาหารก็ไปอาบนหลังควาย
 เปรี๊ยะเหมือนคนทำตนเป็นกาฝาก รู้มากเอาเปรี๊ยะคนทั้งหลาย
 หนึ่งงานหนักคอยสมัครงานสบาย จึงน่าอายเพราะเอาเอี้ยง นกเอี้ยงเอย
 เนื้อร้องของหลวงวิจิตรวาทการ
 จากบทดอกสร้อยสุกษิต

ขึ้นพลับพลานอก

ปลูกต้นข้าวเกิดเมล็ดข้าวถึงเขาว่า ปลูกถั่วงาเกิดถั่วงาเป็นแม่นมั่น
 ปลูกอย่างไรได้ผลอย่างเดียวกัน ตามพืชพันธุ์ที่หว่านลงจงเข้าใจ
 อันความชั่วที่ปลูกลงงได้ชั่ว ความดีก็งไม่กลัวคุ้มตัวได้
 ปลูกความดีผลดีมีเรื่อยไป ความชั่วไซ้ร่อย่าปลูกเป็นลูกเอย
 เนื้อร้องของหม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล

ฉันทาภะทุม

เที่ยวกับบุปผามาลาศ
ช่อนกลืนพิภูลมะลิวัลย์
กุหลาบคัทเค้าสาวหยุค
ยี่สุ่นนุณนาคลินจง

พุทธชาตสุกกรมมสวรค์
กรรมการการะเกดประยงค์
ชาตบุษย์จำปามหาหงส์
กาหลงล้ำควนसारภี

จากพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์

ชั้นประถมปีที่ ๔

สร้อยเพลง

ไกรมาเป็นเจ้าเข้าครอง
เที่ยวเชิญเย็นค่ำรำไป
เขาจะเห็นแก่หน้าคำซื่อ
ไหนจะต้องเหน้อยยากลำบากกาย

กงจะต้องบังคับขับไล่
ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย
จะนับถือพงศ์พันธุ์น้อยอย่าหมาย
ไหนจะอายุทั่วทั้งโลกา

จากพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖

กาเรียนทอง

เหลือบเห็นกวางข้าคำขลับ
งามเขาเป็นกิงกาญจนา
คอโค้งเป็นวงราวาวค
เหลียวหน้ามาตุภูมิ

งามสรรพสะพรั่งคังเลขา
งามตานิลรัตนรุจี
รูปสะอาคราวนางสำอางศรี
งามตังนารีข้าเลื่องอายุ

จากพระราชนิพนธ์เรื่องสกุนดลา

ท่องเรือพระนคร

โรงเรียนเรานี้ฤๅคือเรือใหญ่	ลูกเรือได้จุหมื่นผู้ศึกษา
ครูอาจารย์ท่านคล้ายนายนาว่า	ควบคุมพาเพื่อลู่ถิ่นอุดม
การจะไปให้ตลอดรอดฝั่งได้	ด้วยร่วมใจจริงจังทุกสิ่งสม
ทำหน้าที่ทุกทางอย่างเกลี้ยงวกลม	ผลปรารมภ์เรือไปได้ดังของ
	เนื้อร้องยังไม่ทราบชื่อผู้แต่ง

สมเด็จ

อันสมเด็จพระมหากษัตริย์ราช	เป็นขวัญชาติธงชัยของไทยผอง
(ขึ้นทุกข์)	เรามีธงชัยขวัญใจชาติเอย)
เป็นจักรแก้วกันเกราประเทศครอง	ทรงปกป้องพระราชราษฎรให้ร่มเย็น
(ขึ้นพระคุณ)	ด้วยทรงการุณย์ไทยอุ่นอกเอย)
ควรเคารพอภิวันท์นันทวงจิต	เชิญบูชาพระคุณไว้ให้สูงเด่น
(มั่นดวงใจ)	ภิตพระคุณไว้เหนือไถ้อื่นเอย)
ร่วมจงรักภักดีมิวายเว้น	ให้สมเป็นไทยชาติรักราชเอย
(มั่นภักดี)	ในบาทฐิติไม่มีเปลี่ยนเอย)
	เนื้อร้องของนายพนตรี ตราโมท

เขมรเอบาง

ลมซวยร่ายกลืนดอกไม้สด	ระรินรสหอมตระหลอบนานาสา
ฝูงวิหคโผผันจันรรจา	ตามภาษาเสนสนาะฟังเพราะเพลิน
เขี้ยวขม่อมพุ่มพฤกษ์แลสต่าง	ทั้งสองข้างแลลิวทิวเขาเขิน
เหมือนช่างแต่งเกล็ดวาทฉลากลั่น	งามเจริญยามพิศต้องติดใจ
	จากพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนา

สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
รายชื่อเพลง

- หมวด ก. รายชื่อเพลงที่ใช้สอนในชั้นต่างๆ คือ
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ลาวเจริญศรี, โล้, สิงโตเล่นหาง, รอมกล่อมลูก,
เวสสุกรรม, จีนเส, สร้อยสนเต็ม, ตะนาว
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ สาลิกาเขมร, พมาเห่, ลาวคำเนินทราย, แหกสาหร่าย,
น้ำย่อง, หรุ่ม, แหกผนบุรี, กอกไม้ไทร
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เตาหินผักบัว, เขมรโพธิสัตว์, ลาวคำหอม, หกบท,
เขมรไทรโยค, ครอบจักรวาล, ชมดงใน, สมิททองมอญ

หมวด ข. เพลงต่อไปนี้เมื่อสอนเพลงสำหรับประจำชั้นหมดแล้ว
จะเลือกสอนต่อไปอีกก็ได้

๑. สีนวล	๑๑. คำหวาน	๒๑. กระบอก
๒. เขมรพระปทุม	๑๒. ลิงลาน	๒๒. สะสม
๓. ลาวครวญ	๑๓. ญวนเกล้า	๒๓. เขกมอญ
๔. เขกอะหวั	๑๔. ลาวเสียงเทียน	๒๔. เขง
๕. กลิ่นกระทบฝั่ง	๑๕. แป๊ะ ๒ ชั้น	๒๕. ยานี้
๖. บังใบ	๑๖. ลาวลำปาง	๒๖. ทะแ
๗. ธรณีส้องไห้	๑๗. มอญร้องไห้	๒๗. ไร่ลาว
๘. กลเต้น	๑๘. ล่องน่านเล็ก	๒๘. เขมรใหญ่
๙. ลาวสวาววย	๑๙. ลาวเจ้าชู	๒๙. ต้นบร.ทศ
๑๐. ลาวชมดง	๒๐. กระบอกทอง	๓๐. เทพทอง

ชั้นมัธยมบท ๑

เจริญศรี

ผู้ปรากฏยศศักดิ์เจริญศรี
ยอมได้สร้างคุณงามความดีไว้
การสะสมความดีมีในตน
ยิ่งได้มากก็ทวีให้มีทุน

ซึ่งเป็นที่ชื่นการพนอบนบไหว
จึงยังให้เกรเกริกเกียรติคุณ
เหมือนเก็บผลเพิ่มไว้ใช้เกื้อหนุน
คอยก้าวจนเทิดทวยศักดิ์ศรีเอย
(นายมนตรี ตราโมท แต่ง)

ไล่

เวลาคำน้ำค้างลงพร่างพร้อย
ลมกระพือพัดคลื่นเสียงกรืนเครง
เหลียวหลังฝั่งฝาก็ห่างหาย
จนากฉลามกะให้โลมา

เพนน้อยลอยพัดมาเท้งเต้ง
ให้วังเวงเปลี่ยวเปล่าเศร้าอุรา
เห็นแต่ฝูงปลาว่ายทั้งซ้ายขวา
เหราปลาวาฬขึ้นพ่นน้ำ

(จากกาถีกาลกลอน ของ เจ้าพระยาพระคลัง (หน))

สิงโตเล่นหาง

เกิดเป็นคนจนมีผู้ดีไพร่
เมื่อมีเกิดแก่กายแล้ววายปราน
เพราะฉะนั้นเมื่อมีชีวิตอยู่
ยังประโยชน์แต่ชาติประเทศตน

ไม่มีใครหลีกพ้นวนสงสาร
เป็นสถานสุดท้ายนั้นปลายชนม์
จงเร่งกู้ก่อสร้างทางกุศล
ถึงบรรลยก็ให้คนกะนึ่งเอย

(นายมนตรี ตราโมท แต่ง)

ขอมกล่อมลูก

อาพระคุณไตรรัตน์กระพัดจิต
อาสาศักดิ์ฐานจ้าวตาย
ถ้าแม่เจ้าตั้งใจไว้เช่นนั้น
ขอปวงเทวัญจงบันดาล

พระคุณเจ้าชีวิตเป็นที่หมาย
ยอมถวายชีพเป็นบรรณาการ
คงจะมีความสุขทุกสถาน
ให้ลูกสำราญทุกเมื่อไป

(จากบทละครเรื่อง พระยาราชวังสัน พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖)

เวสสุกรรม

คิดกรรมนำใจให้สร้างโลก ช่วยบรรเทาทุกข์ในโลกให้เดือดหาย
 จำเวรตาพาใจให้สลาย อีกร่างกายก็จะพลอยสุขสราญ
 แม้ผู้ใดไม่นิยมชมสิ่งงาม เมื่อถึงยามเศร้าอรุณนำสงสาร
 เพราะขาดเครื่องระงับดับรำคาญ โสสใดจะสมานซึ่งดวงใจ

(จากเสภาสามก๊กเสวก พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖)

จินต

มัจฉา ช่างฉลาดเสาะหาอาหารหนอ
 ไฉนไม่ปรีชาคล้ำเพียงพอ มาล่อปากนักษาให้ตกลง
 สกุนตาคาตังนี้แล้ว ยังไม่เคล็ดวอบเลาเจ้าช่างหลง
 อันมนุษย์สุดฉลาดทั้งอาจง อย่างวอยงเหมือนสัตว์บ้าคี่เอย
 (จากบทละคอนเรื่อง เงาะป่า พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕)

หมายเหตุ นอเลา = กล้องสำหรับเป่าลูกดอก, ไม้ซาง

สร้อยสน

ต่างจับระบำรำพ้อน ทอดกรกรักรายซ้ายขวา
 ร่ายเรียงเคียงคมประสมตา เลี้ยวโล่ไขว่คว้าเป็นท่าทาง
 ซ้อนจังหวะประเท้าเกล้าคล้อง เลี้ยวลอดสอคล้องไปตามหว่าง
 วนเวียนเหินหันกันก้าว เป็นคู่อยู่กลางอัมพร
 (จากกรมเกียรติ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒)

ตะนาว

ผู้มีบุญคุณล้นพันที่เปรียบ ใครไม่เทียบเทียมแท้เท่าแม่ข้า
 แม่ถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดูมา ค้ำยเมตตาปรานีไม่มีปาน
 แม่อุ้มท้องประคองครรภ์จนวันเกิด ลูกกำเนิดแล้วเลี้ยงสอนด้วยอ่อนหวาน
 พระคุณล้นพันที่จะประมาณ ขอกราบกรานท่านแท้คุณแม่เอย
 (นายประสิทธิ์ กัระจินดา แต่ง)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

สาธิตาเขมร

พิศบุบผานานาสี
แต่เมื่อจกระทำเย็บใส่ไว้ในพาน
เหมือนบุคคลร่วมอยู่เป็นหมู่เหล่า
หากระเบียบวินัยมั่นในจรรยา

แม้จะมีหลายพรรณต่างสัณฐาน
ก็กระทำเสีสลับรรยา
ถึงต่างเผ่าเพศพรรณชั้นชา
ก็จะพากันให้วิไลเอย

(นายมนตรี ตราโมท แต่ง)

พม่าเห่

อันดวงจิตของครูผู้สอนสั่ง
ขจัดโมโหในกมล
มีเมตตากรุณาอุทิศหา
เห็นศิษย์เขลาเศร้าทรวงด้วยห่วงใย

ย่อมคิดหวังให้ศิษย์สัมฤทธิ์ผล
เพื่อให้ยลแสงสว่างเห็นทางไกล
ไม่เลยละซึ่งแรงแถลงไข
เห็นศิษย์ไววิทยาบรีดาเอย

(นายมนตรี ตราโมท แต่ง)

คำเนนทราย

ศศิธรแจ่มกระจ่างฟ้า
เป็นประทีปส่องหล้ายามราตรี
(สร้อย) อ้าทวงรัชนี
ชาวโลกตำราดูบานอุรา
ทุกชั้นพันธุ์เผ่า
เหมือนน้ำใจครู
เมตตาปราณี

สายนภาผ่องจรัสรัศมี
รินฤดี (น้อย) ของเราชาวโลกา
สาดส่องรังสีเสาวภา
ชมแสงจันทร์รางามเอย
จันทร์เจ้าส่องไปทั่วถึงเอย
ครูผู้อารี (น้อย)
แก่ศิษย์ผู้มีเอียงเอย

(นายมนตรี ตราโมท แต่ง)

แขกสาหร่าย

อันเพลงไทยใช้จะไรในคุณค่า หรือด้อยกว่าเขาอื่นนั้นหาไม่
เพลงของเราก็เสนาะเพราะจับใจ ทั้งยังเป็นสมบัติไทยสืบเนื่องมา
(สร้อย) โอ้เจ้าตอกจำปาของข้าเอ๋ย สีสวกระไรเลยกลิ่นหอมชวนเซย
รินนาสา
ตามสายพระพายพัดมา หอมกลิ่นจำปาไม่แพ้บุปผาของใครเอ๋ย
เรามีชาติถ้ำชาววัฒนธรรม สิ่งประจำสำหรับชาติเสียแล้วหนา
ชาวไทยจะอยู่ได้ในโลก อย่าลืมนึกพิจารณาดูให้ดี
(สร้อย) อันชาติไทยต้องไม่กลายเป็นอื่น ไทยต้องยั่งยืนไทยต้องชม
ชื่นนิยมไทย
ร่วมชีวิตร่วมจิตใจร่วมกันใช้ของไทย อย่าเห็นของใครดีกว่าเอ๋ย
(นายถนอม นาควัชร แต่ง)

ม้าย่อง

พวกเรานี้มีสมญาว่าชาวไทย จงตั้งใจตั้งตัวอย่ามัวหลง
ไทยเท่านั้นจะช่วยกันให้มันคง ขึ้นพะวงพึงเขาเราจะตาย
รีบช่วยกันคนละมือถือให้มัน อย่าแตกกันเป็นพรรคเป็นฝักฝ่าย
สามัคคีกันไว้ทั้งใจกาย อย่าให้คลายเกลียวกระแสน้ำผันผวนเอ๋ย
(นายประสิทธิ์ กิริยะจินดา แต่ง)

หุ่่ม

เผยพระแสงแลดูดาวเดือน
เห็นกล้อยเกลื่อนเลื่อนลับเหลี่ยมไศล
แสงทองส่องผ่านภาลัย
จวนจะใกล้ไซศรีระวีวรรณ

(จากบทละครเรื่อง รามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒)

แขกหลบบุรี

ผู้ที่มีความรู้อยู่กับตน
สุจริตเป็นเกราะกันภัยอันตราย
มีสติเป็นโล่ห์ป้องกันภัย
มีเครื่องป้องกันตนคนนิยม

นับเป็นคนมีกำลังอย่างเกร่งกล้า
มีปัญญาตั้งอาวุธสุดแหลมคม
ย่อมมีชัยในสนามอย่างงามสม
จะชื่นชมเชิดชูเฟื่องฟูเอย
(นายประสิทธิ์ กัระจินดา แต่ง)

ดอกไม้ไทร

การทำตนให้เป็นพลเมืองดี
ในข้อต้นต้องจำสิ่งสำคัญ
(สร้อย)

ในบ้านหรือสถานทั่วทุกแห่ง
ถูกต้องทุกบุคคลสมาคม
(สร้อย)

ให้เป็นศรีเป็นสง่ามีมงคล
อย่างหนึ่งนั้นมรรยาทโดยนิยม
กิริยาวาจาดีเอย
ต้องสำแดงโดยเฉพาะให้เหมาะสม
ใครได้เห็นเป็นที่ชมชอบใจ
มีมรรยาทดีเป็นศรีเป็นศักดิ์เอย
(ไม้ทราบนามผู้แต่ง)

ชั้นมัธยมปีที่ ๓

เต่ากินผักบึง

ยามเรียนวิชาจะเรียนเพียรศึกษา เพื่อก้าวหน้าต่อไปไม่ถอยหลัง
จะเหนื่อยยากสักเท่าไรไม่หยุดยั้ง จนกระทั่งสำเร็จเสร็จสมใจ
(สร้อย) ดอกเอ๋ย ดอกมะไฟ จิตมุ่งมั่นอันใดไม่แคล้วไปเลยเอย
ผลแห่งความพยายามจะตามมาสนอง สิ่งใดที่ได้ปองต้องเสร็จสมอารมณ์เอย
(นายมนตรี ตราโมท แต่ง)

เขมรโพธิสัตว์

อันความผิตนิตหนึ่งอย่าพึงโกรธ ครอบงำโทษกันและกันให้พลันหาย
 อย่างอาฆาตบาดหมางจนวางวาย เป็นกรรมร้ายติดตัวชั่วกัลป์
 ข้างหนึ่งโกรธข้างหนึ่งนิ่งเสียนั้นไซ้ เป็นบุญ ได้ต้อนรับขอผ่อนผัน
 เหมือนตบมือข้างเดียวไม่ดังพลัน เรารักกันดีกว่าเกลียดเกลียดกันเอย
 (ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

คำหอม

ยามเมื่อลมพัดหวน ลมก็อวลเศกกลิ่นมณฑาทอง
 ไม้เอย ไม้สุตตุง อย่าสู้ลองไฟเอยบ่ได้ต้อง (ไฟ-ใคร)
 เติ้นเอยนามดวงเอย
 ไอ้เจ้าดวงดอกโกมล กลิ่นหอมฟุ้งผุดพันธุ์พุ่มในสวนกุสิดา
 แข่งเชยอยู่แต่่นภา ผ่องภูมราสุตปัญญาเวียนเอย
 ไอ้อกคิดถึงคะนึ่งนอนวัน นอนให้ไฟฝันเห็นจันทร์แจ่มฟ้า
 ทรงกลดสวยสดไสภา แสงทองส่องหล้าขวัญตาเวียน
 (ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

หกบท

เกิดเป็นคนมีจันทนอุตสาห์ เบื้องต้นหาความรู้ตามครูสอน
 มีวิชาประดับกายคล้ายอาภรณ์ แม้จะจรด้นใดไม่ต้องทุกข์
 ในบั้นกลางแสวงหาอาชีพชอบ อุตสาห์ประกอบชอบจึงสุข
 ควรขยันหมั่นเพียรเรียนตามยุค ถึงนั้นคลายทุกข์เป็นสุขเอย
 (ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

เขมรไตรโยค

บรรยายความตามให้เสร็จยาตรา ยังไตรโยคประพาสพนาสนก์
 (น้องเอยเจ้าไม้เคยเห็น)
 ไม้ไผ่หลายพันธุ์คละชันระปน ที่ชายชลเขาชะงอกเป็นโกรกธาร
 น้ำพุพุ่งซา ไหลฉ่ำฉาดฉาน เห็นตระการ มันไหลจ้อกโครมจ้อกโครม
 มันดังจ้อกจ้อก จ้อกจ้อก โครมโครม

น้ำใสไหลจนกุ่มมัสยา ก็เลาหลายว่ายามากก็เห็นโฉม
 ฝูงปักษาร้องเสียงเพียงประโคม ยามเย็นพยับโคมร้องเรีกรัง
 เสียงนกยูงทอง ม่นร้องโคงดัง หูเราฟังม่นร้องดังกะไต้งโห่ง
 ม่นร้องก้อกกก ก้อกกก กระไต้งโห่ง
 (พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานวชิรานุวัตตวงศ์)

กรอบจักรวาล

ศักดิ์ประมุขพูนเพิ่มเฉลิมศักดิ์ สิทธิเหมือนรามปราชญ์ผู้ศักดิ์สิทธิ์
 ฤทธิ์อริแรงร้ายจงพ่ายฤทธิ์ ชัยวิชิตทุกที่จงมีชัย
 ปราบอริทรสิ้นเหิมแต่เริ่มปราบ ได้ให้ราบแรงรานอย่าหาญได้
 ไปถึงไหนไพร่พินาศไป ทัวโลกชมชื่อไทยให้ทั่วเทอญ

(จากเสภาเรื่องพระยาพรหมสังขันธ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖)

ชมดวงใน

พระพลางพิศพรณรูกษชาติ งอกงามเดียวตาบเนนินผา
 ไม้ผลผลห้อยย้อยระย้า สุกฉ่ำจิกกินแล้วบินพลาง
 ลงต้นเอนชายปลายสะบัด จังไม้ตัดปลุกไว้ในกระถาง
 กอรวรรณเรียงเคียงทาง พยอมอย่างสูงเี่ยมเทียมคี่รี
 (จากโอเหนด พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒)

สมิงทองมอญ

จะกอปรกิจการใดให้พิเคราะห์ เมื่อเห็นเหมาะสมหวังตั้งหมายมั่น
 จงรีบเริ่มกิจการงานสิ่งนั้น อย่างด่วนประกำพรงให้ยุ่งใจ
 อันฤกษ์งามยามนั้นคือวันนั้น เป็นวันที่ควรสฤษฏ์กิจน้อยใหญ่
 วันพรงนี้หรือจะดีมีโชคชัย ยิ่งกว่าวันนี้ไปไม่มีเอย

(นายมนตรี ตรีโมท แต่ง)

สารบัญ

	หน้า
ไว้อาลัย	—
ประวัติ	๑
จดหมายจากอังกฤษ	— เจตนา นากวัชระ
	๑๖
ประวัติเครื่องดนตรีไทย	— นางมหาเทพกษัตริย์สมุห
	๑๙
ขุนชำนาญสวนสาสน์ ผู้ซึ่งวงการดุริยางค์ไทยพึงรำลึก	
	— ชื่น ศิลปบรรเลง
	๔๗
เนื้อเพลงไทยซึ่งวงดนตรีครูสุภาเคยบรรเลงออกวิทยุกระจายเสียง	
	— ชื่น ศิลปบรรเลง ผู้รวบรวม
	๔๙
เนื้อร้องของเพลงตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ	
	ชั้นประถม และ มัธยมตอนต้น
	๕๐

พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดธนิตบุคคัลไทยวัฒนาพานิช (แผนกการพิมพ์)
เลขที่ ๘๙๑ ถนนพระราม๑ ปทุมวัน พระนคร
มกราคม ค.ศ. ๒๕๐๓ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๓
